

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders
Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 49053-2025

Medewerker	:	Iris Visscher - van Dijk, Petra Nijman
Team	:	Ruimtelijke Realisatie
Datum	:	1 december 2025
Portefeuillehouder	:	Burgemeester S. Poepjes, wethouder M. Blind

BIJLAGEN: ☒ Uitvoerings – en handhavingsstrategie [49596-2025] ☒ Uitvoeringsprogramma VTH 2026 [zaak 49594-2025] ☒ Raadsvoorstel [zaak 49053-2025]
AFSTEMMING MET → portefeuillehouders: S. Poepjes en M. Blind
☒ Openbaar ☐ Vertrouwelijk
ONDERWERP Vaststellen van de Uitvoerings – en handhavingsstrategie gemeente Olst-Wijhe en het VTH - uitvoeringsprogramma 2026.

BESLUIT burgemeester en wethouders:

1. De uitvoerings – en handhavingsstrategie gemeente Olst-Wijhe vast te stellen.
2. Het VTH-uitvoeringsprogramma 2026 vast te stellen.
3. Beide documenten ter kennisname aan de gemeenteraad toe te zenden.
4. Beide documenten ter toetsing aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel toe te zenden.
5. De raad voor te stellen om vanuit de reserve nog te bestemmen middelen voor 2026 een incidenteel budget van € 65.000,- beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de VTH-taken.
6. In overweging te nemen om een structureel budget van € 65.000,- op te nemen in de Kadernota 2027-2029 voor de uitvoering van de VTH-taken.

SAMENVATTING

Elke gemeente is op grond van artikel 13.5 van het Omgevingsbesluit verplicht om een uitvoerings- en handhavingsstrategie op te stellen voor taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken). In deze strategie geeft de gemeente aan welke doelen zij nastreeft bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten zij daarvoor onderneemt.

De strategie vormt de basis voor het uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving voor 2026. In het uitvoeringsprogramma wordt uitgewerkt hoe de gestelde doelen worden gerealiseerd en hoe de uitvoering van de VTH-taken wordt verantwoord. Het college is bevoegd om beide documenten vast te stellen.

Op basis van het uitvoeringsprogramma voor 2026 is een capaciteitstekort geconstateerd op het taakveld VTH. Voorgesteld wordt om middelen beschikbaar te stellen om de capaciteit uit te kunnen breiden.

AANLEIDING

De gemeente is wettelijk verplicht om een uitvoerings – en handhavingsstrategie voor te stellen voor taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) vast te stellen. Deze strategie vormt het kader voor alle activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De belangrijkste beleidslijnen zijn in dit document vastgelegd, de nadere uitwerking vindt plaats in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Op deze manier kan de gemeente adequaat en flexibel inspelen op veranderende omstandigheden en behoeften.

Het uitvoeringsprogramma 2026 geeft inzicht in de vergunnings-, toezichts- en handhavingstaken die in dat jaar worden uitgevoerd. Daarnaast wordt aangegeven welke capaciteit moet worden ingezet om de beoogde resultaten te kunnen realiseren.

De uitvoerings- en handhavingsstrategie richt zich op zes sporen, die voortkomen uit de vier kernprincipes van de Omgevingsvisie Olst-Wijhe 2050 en het Bestuursakkoord 2022 – 2026:

1. De inzet op veiligheid krijgt prioriteit, op basis van risicosturing
2. Meer aandacht voor thema's als duurzaamheid, gezondheid en groene inpassingen.
3. Samenlevingssturing op signaalbasis en met een jaarlijkse thematische focus
4. Inzet op communicatie voor bewustwording en preventie
5. Het inzetten op preventie, via het sectorale beleid
6. Het beschikbaar maken van taken en inzetten op procesoptimalisatie

De sporen vormen de basis voor de uitvoerings- en handhavingsstrategie en het uitvoeringsprogramma.

BEOOGD RESULTAAT

Met het vaststellen van de uitvoerings- en handhavingsstrategie en het VTH-uitvoeringsprogramma ontstaat een integraal handelingskader voor de gehele VTH-keten, passend binnen het stelsel van de Omgevingswet. Hierdoor voldoen we aan de wettelijke verplichting uit artikel 13.5 en artikel 13.8 van het Omgevingsbesluit.

Door voldoende capaciteit te organiseren voor uitvoering van de VTH-taken kunnen we ambities en doelstellingen ten aanzien van de veiligheid en leefbaarheid van onze gemeente realiseren.

KADER

Artikelen 13,5, 13.8, 13.9 en 13.12 van het Omgevingsbesluit.

ARGUMENTEN VOOR

Voldoen aan wettelijke verplichtingen

Met het vaststellen van de uitvoerings- en handhavingsstrategie voldoen we aan de wettelijke verplichting van artikel 13.5 van het Omgevingsbesluit. Met het vaststellen van de strategie beschikken we over een breed gedragen en actueel beleidskader, op basis waarvan prioriteiten kunnen worden vastgesteld en uitvoering gericht kan plaatsvinden.

Met het vaststellen van het VTH – uitvoeringsprogramma 2026 voldoen we aan de wettelijke verplichting van artikel 13.8 van het Omgevingsbesluit. Het uitvoeringsplan vormt de basis voor een gestructureerde inzet van capaciteit in relatie tot de geformuleerde prioriteiten in 2026.

Het Omgevingsbesluit schrijft voor dat de partners binnen een Omgevingsdienst (OD) gezamenlijk een uniform uitvoeringsprogramma opstellen voor de taken die aan de OD zijn opgedragen. Deze uniforme werkwijze resulteert in een standaard sjabloon, waarin lokale parameters worden verwerkt. Het uniforme jaarprogramma voor de OD-taken, inclusief de uitvoering voor de gemeente Olst-Wijhe, is opgenomen als bijlage 1 bij het Uitvoeringsprogramma VTH 2026.

Interbestuurlijk toezicht

De Provincie houdt toezicht op de uitvoering van onze VTH-taken. In 2025 hebben voor dit onderdeel de status 'oranje' gekregen omdat ons VTH-beleid niet actueel was. Met het vaststellen van het nieuwe VTH-

beleid kunnen we komend jaar voldoen aan de eisen die de Provincie aan ons stelt. Na vaststelling van de stukken worden deze naar Gedeputeerde Staten van Overijssel gestuurd.

Ambitieniveau

Het uitvoeringsprogramma geeft inzicht in de werkzaamheden voor 2026. Deze werkzaamheden komen voort uit wettelijke verplichtingen en uit de eigen ambities. Daar waar ruimte is om eigen keuzes te maken in het wel of niet doen van bepaalde werkzaamheden is een ambitieniveau bepaald. Zo is op het onderdeel toezicht en handhaving per activiteit een ambitie bepaald. Daarbij is de keuze gemaakt om niet alle activiteiten te controleren of op te pakken, maar daar gericht en risico gestuurd prioriteiten in aan te brengen. Dit betekent dat we bepaalde werkzaamheden altijd oppakken en andere werkzaamheden beperkter. Zo handelen we alle klachten en handavingsverzoeken af, maar controleren we bijvoorbeeld minder vaak op het kappen van bomen of het realiseren van landschappelijke inpassingsplannen. De afhandeling van activiteiten en de resultaten daarvan monitoren we periodiek. Op basis daarvan kunnen we ambities bijstellen.

Benodigde capaciteit

Het uitvoeringsprogramma geeft op detailniveau inzicht in de capaciteit die nodig is om alle werkzaamheden uit te kunnen voeren. In paragraaf 7.3 is opgenomen waar hierin de knelpunten zitten. Geconstateerd is dat er, op basis van het nu vastgelegde ambitieniveau, op een aantal taakvelden een capaciteitstekort is. Hierbij gaat het om de taakvelden vergunningverlening (tekort van 1331 uur), toezicht en handhaving Omgevingswet (tekort van 1279 uur) en toezicht en handhaving openbare ruimte (betreft inzet boa's, 300 uur). Ook is er een beperkt tekort op het taakveld vergunningverlening APV (114 uur).

Huidige situatie

Momenteel voeren wij de VTH-taken uit met een beperkt aantal éénpitters:

- één vergunningverlener Omgevingswet (is vacatureruimte voor),
- één toezichthouder Omgevingswet,
- één jurist Omgevingswet en
- één toezichthouder APV.

Deze werkwijze maakt ons kwetsbaar, omdat er geen achtervang is bij afwezigheid van medewerkers en medewerkers elkaar niet kunnen vervangen. Daarnaast beperkt het onze flexibiliteit om snel op incidenten te reageren en biedt het weinig ruimte voor kwaliteitsverbetering en -bewaking.

Gewenste situatie

Om de veiligheid en leefbaarheid te kunnen blijven waarborgen en toe te kunnen zien op de wet- en regelgeving, zijn toezichthouders cruciaal. Zij zien toe op het naleefgedrag bij verleende omgevingsvergunningen, zowel op ruimtelijk als technisch vlak. Daarnaast worden toezichthouders ingezet op verzoek van de jurist Omgevingswet, bijvoorbeeld naar aanleiding van een handavingsverzoek. Naast bouwkundig toezicht richten zij zich ook op het tegengaan van ondermijning en criminaliteit. Dit gebeurt via integrale controles, onder meer naar aanleiding van meldingen bij Meld Misdaad Anoniem, signalen vanuit het cluster OOV en meldingen van boa's. Hiermee dragen we bij aan de uitvoering van de 'Beleidsagenda Integrale Veiligheid Olst-Wijhe 2025–2029'.

Kwaliteitscriteria 3.0

Per 1 januari 2025 zijn de nieuwe, verplichte landelijke kwaliteitscriteria 3.0 voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving in werking getreden. Als gemeente zijn wij verplicht aan deze eisen te voldoen en worden wij hierop getoetst door het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie. De verantwoording van deze kwaliteitscriteria wordt opgenomen in het VTH-jaarverslag 2025, dat in het eerste kwartaal van komend jaar wordt opgesteld.

Op dit moment voldoen wij niet aan de kwaliteitscriteria voor de 'toezichthouder Omgevingswet'. Wij schieten tekort op zowel deskundigheid als continuïteit. Daarmee voldoen wij ook niet aan de wettelijke verplichting zoals vastgelegd in artikel 18.20 van de Omgevingswet. Welke gevolgen dit heeft op het gebied van Interbestuurlijk Toezicht, is op dit moment onbekend. Begin 2026 doen we een volledige toets op de Kwaliteitscriteria 3.0. Mogelijk leidt dit tot meer knelpunten.

Voorstel

Voorgesteld wordt om de capaciteit voor het uitvoeren van de VTH-taken uit te breiden, zodat het VTH-uitvoeringsprogramma daadwerkelijk kan worden gerealiseerd. Alleen dan kunnen we de gestelde ambities en doelen waarmaken. Als uitbreiding van de formatie niet mogelijk is, moet het ambitieniveau worden bijgesteld. Dit betekent dat een groot deel van de werkzaamheden uit het huidige uitvoeringsprogramma niet kan worden uitgevoerd, wat aanzienlijke risico's oplevert voor de veiligheid en leefbaarheid in onze gemeente. Het voorliggende uitvoeringsprogramma voorziet al in een minimaal niveau van uitvoering. Geadviseerd wordt om dit niveau niet verder te verlagen.

ARGUMENT TEGEN

Het uitbreiden van de formatie op het VTH-taakveld heeft financiële consequenties. Daarbij komt dat de organisatie een taakstelling heeft, in de komende jaren moet er op de bedrijfsvoering worden bezuinigd.

RISICO'S

Uit de doorrekening van de beschikbare formatie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) blijkt dat het uitvoeren van alle geplande werkzaamheden zonder extra formatie niet haalbaar is. Dit brengt risico's met zich mee voor de veiligheid en leefbaarheid van onze gemeente en de kwaliteit van het werk dat wordt geleverd.

FINANCIËN

Op basis van het uitvoeringsprogramma is er een capaciteitstekort geconstateerd. Om de capaciteit op voldoende niveau te brengen zijn extra financiële middelen nodig. De financiële consequenties zijn als volgt:

Taakveld	Capaciteitstekort	Beschikbare middelen	Benodigde middelen
Vergunningverlening	1331 uur (1 fte)	Vacatureruimte	Geen
Toezicht en handhaving Omgevingswet	1279 uur (1 fte)	€ 36.000,-	€ 55.000,-
Toezicht en handhaving openbare ruimte (inzet BOA's)	300 uur	Geen	€ 10.000,-
Totaal benodigde middelen			€ 65.000,- *

* incidenteel voor 2026 en structureel vanaf 2027

Voorgesteld wordt om de raad te vragen om een incidenteel budget van € 65.000,- beschikbaar te stellen om 2026 te kunnen overbruggen. Ook wordt voorgesteld om het structureel benodigde budget mee te nemen bij het opstellen van de Kadenota 2027-2029.

In een ander voorstel wordt de gemeenteraad gevraagd om incidentele middelen beschikbaar te stellen voor doorontwikkeling van de organisatie, voor digitale transformatie en voor het tijdelijk versterken van de uitvoeringskracht van de gemeente. Omdat het in voorliggend voorstel om nieuwe beleidsmatige keuzes met financiële consequenties gaat, wordt voorgesteld deze afzonderlijk aan de raad voor te leggen.

DUURZAAMHEID

Met de uitvoering van de VTH-taken wordt bijgedragen aan een duurzame leefomgeving.

PARTICIPATIE

N.v.t.

COMMUNICATIE

N.v.t.

PLANNING EN UITVOERING

Na vaststelling van de Uitvoerings- en handavingsstrategie en het VTH – uitvoeringsprogramma 2026 worden de stukken gepubliceerd en ter kennisname toegezonden aan de gemeenteraad en, in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht, aan Gedeputeerde Staten van Overijssel.

